

VLAAMSE RAAD

BUITENGEWONE ZITTING 1992

24 JUNI 1992

ONTWERP VAN DECREET

**tot wijziging wat de inschrijvingsgelden betreft,
van het decreet van 12 juni 1991 betreffende
de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Algemene inleiding

Dit decreet komt tegemoet aan de zogenaamde stand-stil1 verplichting van artikel 13.2 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten van 19 december 1966. Dit Verdrag heeft uitwerking met ingang van 6 juli 1983.

Het bedrag van de inschrijvingsgelden mag wel aangepast worden aan de ontwikkeling van het nationaal produkt, de koopkracht en het gemiddelde individueel inkomen dat aan onderwijs wordt besteed. Een redelijke aanpassing is niet strijdig met de stand-stil1 verplichting.

Conform het arrest van het Arbitragehof nr. 33/92 van 7 mei 1992, met betrekking tot het decreet van de Franse Gemeenschap van 12 juli 1990 tot wijziging van sommige bepalingen van de wetgeving inzake onderwijs, moet tenminste het maximumbedrag door de decreetgever vastgesteld worden. Het geven van enige delegatie zonder enige beperking hetzij aan de Executieve, hetzij aan het universiteitsbestuur of de inrichtende macht van een onderwijsinstelling is strijdig met artikel 17, § 5 van de Grondwet.

Immers in lijn met de stand-stil1 verplichting is het maximumbedrag van het inschrijvingsgeld een essentieel element van de regelgeving inzake onderwijs voor zover dat bedrag een bepalende invloed heeft op de toegang tot het hoger onderwijs (dus een financiële drempel zou opwerpen).

Dit decreet stelt voor het universitair onderwijs de **minimale** en maximale inschrijvingsgelden vast.

Teneinde te vermijden dat de inschrijvingsgelden aan de verschillende universiteiten te ver uit elkaar zouden groeien worden zowel het minimum als het maximumbedrag jaarlijks geïndexeerd. Uit sociale overwegingen wordt het maximum inschrijvingsgeld voor beursstudenten niet geïndexeerd.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 2

In dit artikel zijn vooreerst een aantal definities opgenomen teneinde in het decreet een eenduidige betekenis te geven aan bepaalde begrippen.

Op advies van de VLOR worden houders van een HOLT-diploma mede opgenomen in de uitbreiding van het begrip beursstudent zoals bepaald in dit decreet. Gelet op het advies van de Raad van State inzake studenten uit EG-lidstaten werd het begrip beursstudent ook uitgebreid tot EG-studenten die in hun land een beurs krijgen vanwege de overheid om in Vlaanderen te komen studeren.

Rekening houdend met de uit het Verdrag voortkomende verplichtingen, in combinatie met artikel 17 § 5 van de Grondwet dient de beoordeling van de hoogte van het inschrijvingsgeld aan de decreetgever zelf te worden overgelaten, zij het dat de hoogte van die gelden niet noodzakelijk door de wetgever dienen te worden vastgesteld.

De inschrijvingsgelden kunnen door een andere overheid worden vastgesteld mits de wetgever minstens de maximum bedragen heeft voorzien.

Dit decreet wil hieraan tegemoet komen door het vastleggen van een minimaal en een maximaal bedrag van het inschrijvingsgeld voor het academiejaar 1991-1992. Als minimaal bedrag voor niet-beursstudenten wordt geopteerd voor het bedrag dat, in uitvoering van het KB van 31.08.78, van toepassing was in het academiejaar 1982-1983, namelijk 10.000 fr. Het maximaal bedrag voor niet-beursstudenten wordt vastgelegd op 14.500 fr. Dit bedrag werd berekend, conform het arrest nr. 33/92 van het Arbitragehof van 7 mei 1992, op grond van ondermeer een redelijke schatting van het verloop van de kosten van levensonderhoud en van het nationaal produkt en de stijging van het gemiddeld inkomen per jaar tussen 6 juli 1983 en 20 september 1991.

Voor de beursstudenten bedroeg het inschrijvingsgeld op 6 juli 1983 1.500 fr. op grond van dezelfde redenering is een maximaal bedrag van 2.200 fr. in het academiejaar 1991-1992 redelijk.

Voor de bijna-beursstudenten bedroeg het inschrijvingsgeld op 6 juli 1983 5.000 fr.

Voorgesteld wordt nu om het maximaal bedrag voor deze categorie te leggen op twee derden van het bedrag dat door het universiteitsbestuur wordt vastgelegd voor de nietbeursstudenten.

De voorgestelde wijzigingen beogen dus :

- het vastleggen van de minimum- en maximumbedragen van de inschrijvingsgelden ;
- het behoud van het principe dat het universiteitsbestuur

zelf het bedrag van de inschrijvingsgelden bepaalt in het kader van de in het regeerakkoord opgenomen principes van autonomie en deregulering ;

— het inschrijven van de vrijheid van de universiteitsbesturen om de maximumbedragen te verhogen voor de inschrijving van niet-financierbare studenten in financierbare opleidingen ;

— het inschrijven van de vrijheid van de universiteitsbesturen om van de aanvullende en specialisatieopleidingen die het daartoe aanduidt een hoger inschrijvingsgeld vast te stellen. Consequentie daarvan is dat deze opleidingen in kwestie uit het bekostigingskader vallen.

Op datum van 1 september 1990 bedroeg de index van de consumptieprijzen 145,93. Dit is de index die door de universiteiten gebruikt werd om het inschrijvingsgeld van het academiejaar 1991-1992 te bepalen. Per 1 september van ieder jaar dient dus de evolutie ten opzichte van 1 september 1990 bepaald.

Alhoewel de academische lerarenopleiding een voortgezette academische opleiding is, bedraagt de studieomvang nogmen teel meestal minder dan het bepaalde in art. 12 van het decreet van 12 juni 1991. Derhalve dient het universiteitsbestuur voor een academische lerarenopleiding die niet voldoet aan het bepaalde van art. 12 hetzelfde inschrijvingsgeld te vragen als voor een deeltijdse academische opleiding. Voor het behalen van de academische graad van doctor dient in het academiejaar van promotie eenzelfde inschrijvingsgeld gevraagd te worden als voor een voltijdse academische opleiding. De vermindering die geldt voor beursstudenten is hier niet van toepassing.

Om tegemoet te komen aan de adviezen van de Raad van State en de Vlaamse Onderwijsraad werd de paragraaf i.v.m. de bestemming van de inschrijvingsgelden verduidelijkt. Zonder exhaustief te willen zijn kunnen met de geïnde inschrijvingsgelden uitgaven met betrekking tot activiteiten van onderwijsondersteuning en -begeleiding, bewaking van de onderwijskwaliteit , financiële tegemoetkomingen aan studenten, sociale voorzieningen, enz.. . bekostigd worden.

Artikel 3

Noodzakelijke wijziging van het decreet van als gevolg van de wijziging van artikel 43.

Artikel 4

Dit artikel wijzigt, in functie van dit decreet, de inwerking-treding van artikel 43 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

De nieuwe bepalingen hebben uitwerking met ingang van 1 oktober 1991 zodat de voor het academiejaar 1991-1992 vastgestelde inschrijvingsgelden een decretale basis krijgen. De wettelijke basis (artikel 39 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en controle van de universitaire instellingen) is met ingang van 1 oktober 1991 opgeheven.

Artikel 5

Deze overgangsbepalingen zijn noodzakelijk omdat dit decreet een andere definitie geeft aan het begrip beursstudent en bijna beursstudent dan de definitie gebruikt door de universiteiten voor het vaststellen van de inschrijvingsgelden m.b.t. het academiejaar 1991-1992. Zonder de **overgangsbe-**

palingen voorzien in par. 1 van dit artikel zouden gedeelten van het geïnde inschrijvingsgeld kunnen teruggevorderd worden, aangezien dit decreet om de redenen hiervoor uiteengezet (commentaar bij art. 4) in werking treedt op 1/10/91 (zie ook advies VLOR, pt.2.3.).

De universiteiten krijgen nog tijd tot 31 juli 1992 om het inschrijvingsgeld, conform het decreet, vast te stellen m.b.t. het academiejaar 1992-1993.

Brussel, 24 juni 1992.

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,

L. VAN DEN BRANDE

***De Gemeenschapsminister van Onderwijs
en Ambtenarenzaken,***

L. VAN DEN BOSSCHE

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

tot vaststelling van de inschrijvingsgelden aan de universiteiten
in de Vlaamse Gemeenschap

DE **VLAAMSE EXECUTIEVE**,

Op voorstel van de Gemeenschapsminister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,

BESLUIT :

De Gemeenschapsminister van Onderwijs en Ambtenarenzaken is ermee belast, in naam van de Vlaamse Executieve, bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 59 bis van de Grondwet.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

a) inschrijvingsgeld : collegegelden.

Het collegegeld omvat de inschrijving voor de opleidingsonderdelen van een voltijds studiejaar, met inbegrip van de lessen in de praktische werkzaamheden en bewerkingen, alsmede de inschrijving voor de toepassingsoefeningen welke deze opleidingsonderdelen vergen.

b) beursstudent :

– student die **een** studietoelage geniet **van** de Vlaamse Gemeenschap

– abos-bursaal

– student die wel de financiële voorwaarden vervult om een studietoelage te ontvangen, maar geen studietoelage geniet omdat de student zich voor de tweede maal voor hetzelfde studiejaar heeft laten inschrijven of reeds een universitair diploma heeft.

c) bijna-beursstudent : de student die geen studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt, maar wiens referentie-inkomen maximum 50.000 fr. boven de financiële maximumgrens bepaald in het reglement op de studietoelagen ligt.

Artikel 3

Artikel 43 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten wordt vervangen door de volgende bepalingen :

„§ 1. Het universiteitsbestuur stelt jaarlijks het bedrag van het inschrijvingsgeld vast.

§ 2. Voor de voltijdse academische opleidingen en de voltijdse voortgezette academische opleidingen bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld minimaal 10.000 fr. en maximaal 14.500 fr. Het maximum bedrag wordt vanaf het academiejaar 1992-1993 jaarlijks aangepast aan de evolutie van de index van de consumptieprijzen.

Voor de deeltijdse academische opleidingen en de deeltijdse voortgezette academische opleidingen bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld maximaal 5.000 fr. en maximaal 7.250 fr. Het maximum bedrag wordt vanaf het academiejaar 1992-1993 jaarlijks aangepast aan de evolutie van de index van de consumptieprijzen.

§ 3. Voor de beursstudenten bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld maximaal 2.200 fr.

§ 4. voor de bijna-beursstudenten bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld maximaal twee derden van het bedrag bepaald door het universiteitsbestuur volgens par. 1 van dit artikel.

§ 5. Het in de paragrafen 2 tot 4 bepaalde maximumbedrag geldt niet voor de inschrijving van niet-financierbare studenten in financierbare opleidingen.

§ 6. Onverminderd het bepaalde in artikel 133, 3° kan het universiteitsbestuur voor de aanvullende opleidingen of specialisatieopleidingen die het aanduidt een hoger inschrijvingsgeld vaststellen dan deze bepaald in paragrafen 2 tot 4. Het deelt de beslissingen daaromtrent mee aan de Vlaamse Executieve via de Commissaris van de Executieve.

Artikel 4

De inschrijvingsgelden zoals bedoeld in dit decreet zijn de universiteiten voorbehouden ten behoeve van de studenten.

Artikel 5

Artikel 208, 1° van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, wordt vervangen door :

„**hoofdstuk** III, afdelingen 1 tot 5, de artikelen 35 tot en met 42, van afdeling 8, de afdelingen 9 tot 15, die in werking treden op 1 oktober 1992.”

Brussel, . . .

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,

L. VAN DEN BRANDE

***De Gemeenschapsminister van Onderwijs
en Ambtenarenzaken,***

L. VAN DEN BOSSCHE

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 10 juni 1992 door de Gemeenschapsminister van Onderwijs en Ambtenarenzaken verzocht hem, binnen een termijn van ten hooaste drie dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "tot vaststelling van de inschrijvingsgelden aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap", heeft op 11 juni 1992 het volgend advies **gegeven** :

1. ALGEMENE OPMERKINGEN.

1. Om overeenkomstig het bepaalde in artikel 84, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, ingevoegd bij de wet van 15 oktober 1991, het spoedeisend karakter van de adviesaanvraag te staven, wordt aangevoerd wat volgt :

"Deze hoogdringendheid wordt ingegeven door het feit dat er momenteel een rechtshiaat bestaat, doordat de bepalingen van art. 39 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en controle van de universitaire instellingen per ingang van 1 oktober 1991 opgeheven is en het huidige artikel 43 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap slechts in werking treedt op 1 oktober 1992 (dus van toepassing vanaf het academiejaar 1993-1994).

Aldus bestaat er geen wettelijke basis meer voor het bepalen van de inschrijvingsgelden voor het academiejaar 1992-1993.

Daarnaast voldoet het bepaalde van art. 43 van het decreet van 12.06.91 niet aan het arrest nr. 33/92 van 7 mei 1992 van het Arbitragehof en dient dus dringend gewijzigd.

Aangezien de inschrijvingen voor het academiejaar 1992-1993 vanaf juli 1992 een aanvang zullen nemen, is het essentieel dat de decreetgever vooraf de nodige wettelijke schikkingen **treft**".

2. Luidens artikel 156, § 2, van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II moeten alle voorontwerpen van decreet met betrekking tot de aangelegenheden bedoeld in artikel 59bis, § 2, 2°, van de Grondwet - een ontwerp van begrotingsdecreet uitgezonderd - voor advies aan de Vlaamse Onderwijsraad voorgelegd worden.

De gemachtigde van de Vlaamse Executieve heeft bevestigd dat dit advies gevraagd is.

3. In het in de memorie van toelichting vermelde arrest nr. 33/92 van 7 mei 1992 heeft het Arbitragehof artikel 4 van het decreet van de Franse Gemeenschapsraad van 12 juli 1990 **vernietigd** "in zoverre die bepaling andere overheden dan de decreetgever, zonder hen enige beperking op te leggen, met de taak belast de effectieve hoogte te bepalen van de inschrijvingsgelden voor een universitair studiejaar?

In het thans voorliggend ontwerp wordt voor de bedoelde inschrijvingsgelden zowel in een minimum als in een maximum voorzien, hetgeen aansluiting vindt in bepaalde overwegingen **van het** zoëven genoemd arrest. Het vaststellen ook van een minimum kan met name ten aanzien van het bepaalde in artikel 17, § 4, van de Grondwet als een maatregel ter vrijwaring van de gelijkheid worden aange-merkt.

Het vaststellen van een minimum kan niettemin ook gezien worden als een obstakel voor het bereiken van de kosteloosheid van het hoger onderwijs die België verdragsrechtelijk moet nastreven. België heeft er zich immers toe verbonden "**door** middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs het hoger onderwijs voor eenieder op basis van bekwaamheid gelijkkelijk toegankelijk te maken"* (artikel 13. 2.c. van het Internationaal Verdrag van 19 december

1966 inzake economische, sociale en culturele rechten, goedgekeurd bij decreet van de Vlaamse Raad van 25 januari 1983).

4. Uit het samenlezen van de artikelen 2 en 13 van het zoëven genoemde verdrag leidt het Arbitragehof af dat het ritme voor de invoering van de kosteloosheid door de staten kan worden bepaald "rekening houdend met de economische mogelijkheden en de situatie van de overheidsfinanciën eigen aan elk van die staten? Het Arbitragehof overweegt nog dat de inschrijvingsgelden ten overstaan van hun niveau op 6 juli 1983 kunnen worden verhoogd "op **grond** van onder meer een redelijke schatting van het verloop van de kosten van levensonderhoud, van het nationaal produkt en de stijging van het gemiddelde inkomen per inwoner ten opzichte van de tijd waarin zij zijn vastgesteld?

Het voorliggend ontwerp heeft geen financiële weerslag op de onderwijsbegroting vermits de in het ontwerp bedoelde inschrijvingsgelden overeenkomstig artikel 4, de universiteiten worden voorbehouden ten behoeve van de **studenten** (zie ook nota aan de leden van de Vlaamse Executieve, blz. 2).

5. Met artikel 3 van het ontwerp wordt voorzien in een nieuwe tekst van artikel 43 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap. In artikel 2 van het ontwerp worden een aantal in het nieuwe artikel 43 voorkomendeterminen gedefinieerd, terwijl in arti-

kel 4 van het ontwerp de bestemming van de in het nieuwe artikel 43 bedoelde inschrijvingsgelden wordt aangegeven. Het ligt voor de hand dat de bepalingen van de artikelen 2 en 4 van het ontwerp niet als autonome bepalingen kunnen worden aangehouden : zij moeten in aparte paragrafen in de nieuwe tekst van meergenoemd artikel 43 worden opgenomen.

II. BIJZONDERE OPMERKINGEN.

Opschrift:

Het opschrift is onjuist. Men stelde het als volgt :

"Decreet tot wijziging, wat de inschrijvingsgelden betreft, van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap?

Artikel 2.

1. De definitie van "**inschrijvingsgeld**" is, door te verwijzen naar de collegegelden, volgens de gemachtigde ambtenaar bewust eng gehouden. Vallen er onder meer buiten : het rolrecht, dit is het bedrag dat moet worden betaald voor de inschrijving op de rol, en het examengeld, dit is het bedrag dat moet worden betaald om aan de examens te mogen deelnemen.

Vraag is of een zo enge definitie bestaanbaar is met artikel 13. 2. c. van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten omtrent de verplichting, precies door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, het hoger onderwijs voor eenieder op basis van bekwaamheid gelijkelijk toegankelijk te maken. De betrokken verdragsbepaling biedt ongetwijfeld ruimte voor interpretatie.

2. De definitie van "**beursstudent**" met de eraan gekoppelde inschrijvingsgelden impliceert dat sommige vreemde studenten op een andere wijze worden behandeld dan bijvoorbeeld de eigen ingezetenen of de ingezetenen van de **EG-Lid-Staten**.

Luidens artikel 2 van de wet van 19 juli 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen en **studieleningen** en het koninklijk besluit van 1 februari 1978 waarbij het voordeel van die wet wordt uitgebreid tot sommige categorieën van buitenlandse leerlingen en studenten die in België verblijven, genieten de kinderen van onderdanen van een Lid-Staat van de E.E.G. en sommige vreemdelingen dezelfde voordelen als de Belgen. Aangezien dezen een studietoelage kunnen bekomen, zal ook hun inschrijvingsgeld lager zijn. Andere vreemdelingen, ingezetenen van landen die het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten eveneens hebben geratificeerd, hebben dat voordeel niet. Nochtans bepaalt artikel 2. 2. van het verdrag dat **de** staten die -partij zijn bij het verdrag, waarborgen dat de erin opgesomde rechten zonder **discrimina-**

tie van welke aard ook, onder meer wat betreft nationale afkomst, zullen worden uitgeoefend.

Een verschil in regeling is evenwel niet noodzakelijkerwijs een ongeoorloofde discriminatie (zie ten aanzien van artikel 14 van het **E.V.R.M.-Verdrag**, het arrest Raad van State, nr. 32.988 van 6 september 1989 inzake Copur).

Overigens heeft België bij de neerlegging van de bekrachtigingsoorkonde van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten een **interpretatieve** verklaring toegevoegd waaruit moet blijken dat naar het oordeel van België de bepaling van artikel 2. 2. van dat verdrag niet inhoudt dat er een absolute verplichting is, aan vreemdelingen dezelfde rechten te waarborgen als aan de eigen onderdanen (B.S. 6 juli 1983, blz. 8829).

Artikel 3.

1. In de tekst van het nieuwe artikel 43, § 2, tweede lid, schrijve men "minimaal 5.000 fr." in plaats van "maximaal 5.000 fr.".

2. Alleen het maximum-bedrag wordt gekoppeld aan de index, zodat het minimum, mocht het in het ontwerp behouden blijven, relatief gezien, elk jaar daalt.

3. In paragraaf 4 schrijve men "... van het bedrag bedoeld in § 1".

4. De "**niet-f**inancierbare **studenten**" (§ 5) worden vermeld in artikel 133 van het decreet van 12 juni 1991.

5. In paragraaf 6 is de betekenis van de woorden "onverminderd het bepaalde in artikel 133, 3°" niet erg duidelijk. Het samenlezen' van beide bepalingen geeft volgend beeld :

- een student ingeschreven voor een aanvullende opleiding of specialisatieopleiding **waarvoor** een hoger inschrijvingsgeld wordt gevraagd is niet-financierbaar (artikel 133, 3°);
- voor een student ingeschreven voor een aanvullende opleiding of specialisatieopleiding **mag** een hoger inschrijvingsgeld worden gevraagd (nieuw artikel 43, § 6).

Volgens de gemachtigde van de Vlaamse Executieve is deze bepaling niet in strijd met artikel 13. 2. c. van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, omdat onderwijs in dat verdrag zou moeten worden begrepen als de basisopleiding die tot een **algemene** vorming leidt. In paragraaf 6 zou het gaan om **nascholing**.

Of die interpretatie strookt met de termen van het verdrag kan de Raad van State niet uitmaken op grond van de gegevens waarover hij beschikt.

Artikel 4.

Uit artikel 4 kan men met zekerheid afleiden dat de in het ontwerp bedoelde inschrijvingsgelden niet ten goede komen aan de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Die gelden zijn universiteitsgelden "ten behoeve van de studenten? Op dat laatste punt bou het ontwerp dienstig moeten worden aangevuld. Een verduidelijking in de memorie van toelichting kan daartoe niet volstaan.

Artikel 5.

De wijziging van de inwerkingtredingsbepaling van artikel 208 van het decreet van 12 juni 1991 moet worden gelezen in het licht van de opheffing per 1 oktober 1991 van artikel 39 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en controle van de universitaire instellingen. Met die wijziging wordt het rechtshiaat opgevuld dat door die opheffing is ontstaan.

Aan de Raad van State is meegedeeld dat er geen betwistingen hangende zijn omtrent de inschrijvingsgelden welke door de universiteiten voor het academiejaar 1991-92 werden gevraagd en geïnd.

Slotopmerking.

In artikel 133, 3°, van het decreet van 12 juni 1991 moet de verwijzing naar "artikel 43, derde lid" van hetzelfde decreet aan de nieuwe redactie van dat laatste artikel worden aangepast.

De kamer was samengesteld uit

de Heer	:	H. COREMANS,	kamervoorzitter,
Mevrouw	:	S. VANDERHAEGEN,	staatsraden,
de Heer	:	M. VAN DAMME ,	
Mevrouw	:	A. TRUYENS,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. J. BAERT, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door Mevr. **M.-C. CEULE**, referendaris.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A. TRUYENS.

H. COREMANS.

ADVIES VAN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

Vlaamse Onderwijsraad

Jozef II-straat 68
1040 Brussel

Afdeling voor het
universitair onderwijs
11 juni 1992
AU07/ADV/92.1

Advies betreffende het voorontwerp van decreet tot vaststelling van de inschrijvingsgelden aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

1. Achtergrond voor het ontstaan van het advies

- 1.1. Het decreet van 12 juni 1991, art. 43 stelt dat de Vlaamse Executieve, op advies van de Vlaamse Interuniversitaire Raad, de jaarlijkse minimale en maximale inschrijvings- en examengelden voor enerzijds de academische en anderzijds de voortgezette academische opleidingen zou bepalen. Het bepaalde maximumbedrag geldt niet voor de inschrijving van niet-financierbare studenten. Het universiteitsbestuur kan voor aanvullende of specialisatie-opleidingen die het aanduidt, hogere inschrijvingsgelden bepalen. Het bestuur deelt dit mee aan de Vlaamse Executieve. Dergelijke studenten zijn niet financierbaar (art. 133, 3°).
- 1.2. Op 9 april 1992 formuleerde de Vlaamse Interuniversitaire Raad een advies over de hierboven vermelde aangelegenheid.
- 1.3. Een recent arrest van het Arbitragehof (nr. 33/92 van 7 mei 1992) vernietigde gedeeltelijk de artikelen 4, 5 en 7 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 12 juli 1990. Deze jurisprudentie heeft repercussies voor de inschrijvingsgelden in het Vlaamse hoger onderwijs.

Het Hof stelde volgende principes voorop :

1. . Er bestaat een fundamenteel onderscheid tussen het leerplichtonderwijs dat in principe gratis moet zijn en het onderwijs dat niet onder de leerplicht valt.
2. Een inschrijvingsgeld kan ~~geëist~~ worden in het hoger onderwijs en het onderwijs voor sociale promotie mits dit al in 1983 gevraagd werd. De verhoging van het inschrijvingsgeld moet in verhouding staan met de stijging van de kosten voor levensonderhoud, de evolutie van het nationaal produkt en de stijging van het gemiddelde inkomen per inwoner.
3. De bepaling van de hoogte van het inschrijvingsgeld behoort tot de "regeling van de inrichting, erkenning of subsidiering van het onderwijs" want het determineert de toegang tot dit onderwijs. Derhalve moet de decreetgever deze materie bepalen. De decreetgever kan de marges omschrijven waarbinnen de Executieve of het universiteitsbestuur kan optreden.

4. De decreetgever dient tevens de modaliteiten te bepalen waarbinnen de Executieve regels kan opstellen voor de aanwending van inschrijvingsgelden.
- 1.4. Met betrekking tot het universitair onderwijs wordt het hierboven geciteerde art. 43 van het decreet van 12 juni 1991 waarbij aan de Executieve wordt overgelaten om de minimum- en maximuminschrijvings- en examengelden te bepalen, op de helling geplaatst.
- 1.5. Op 9 juni 1992 vroeg de heer Gemeenschapsminister van onderwijs en ambtenarenzaken de Vlaamse Onderwijsraad om advies inzake het bepalen van de inschrijvingsgelden in het hoger onderwijs, rekening houdend met de verplichtingen die voortvloeien uit bovengenoemd arrest.
- 1.6. Op 10 juni 1992 vroeg de Gemeenschapsminister de Vlaamse Onderwijsraad binnen de drie dagen om advies inzake het voorontwerp van decreet tot vaststelling van de inschrijvingsgelden aan de universiteiten van de Vlaamse Gemeenschap. De hoogdringendheid wordt ingeroepen door het feit dat er een rechtshiaat bestaat doordat het art. 39 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en controle van de universitaire instellingen per 1 oktober 1991 is opgeheven en het huidige art. 43 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, dat slechts in werking treedt op 1 oktober 1992, niet voldoet aan de uitspraken van het Arbitragehof (arrest 33/92 van 7 mei 1992).
- 1.7. In dit kader beraadslaagde de afdeling voor het universitair onderwijs over het voorontwerp van decreet tot vaststelling van de inschrijvingsgelden aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

2. Ontwerpadvies

Vooraf

De afdeling onderschrijft de bekommernis van de heer Gemeenschapsminister om dringend de regelgeving in overeenstemming te brengen met de uitspraken van het Arbitragehof. Derhalve verklaarde de afdeling zich bereid om, in afwijking van de decretaal bepaalde termijnen waarbinnen advies moet worden verleend, onderstaand advies uitzonderlijk bij hoogdringendheid uit te brengen.

Het advies werd uitgebracht op 11 juni 1992 in aanwezigheid van 12 van de 17 stemgerechtigde leden. Het advies werd unaniem uitgebracht, behalve voor de punten waar dit wordt aangegeven. De geleding van de studenten kon niet aan de beraadslagingen deelnemen aangezien ze wegens de lopende examenzittijd verontschuldigd waren.

- 2.1. Art. 2 definieert het begrippenkader van het ontwerpdecreet. Inschrijvingsgelden worden beperkt tot collegegelden. In art. 43 van het decreet van 12 juni 1991 op de universiteiten wordt gesteld dat de minimale en de

maximale inschrijvings- en examengelden zouden worden bepaald.

De afdeling voor het universitair onderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad is van oordeel dat een globaal bedrag dient vastgelegd dat zowel de inschrijving op de rol, de inschrijving voor cursussen, practica en oefeningen en het examengeld omvat.

Het bepalen van een globaal bedrag dat binnen de minimum- en de maximumgrens valt, waarborgt het toezicht vanwege de overheid op de financiële toelatingsvoorwaarden in het universitair onderwijs. Een globaal inschrijvingsbedrag verschaft daarenboven de toekomstige student een duidelijker inzicht in de totale kost verbonden aan een inschrijving aan de universiteit.

2.2. Art. 2, b).

Als beursstudent worden ook die studenten beschouwd die wel de financiële voorwaarden vervullen om een studietoelage te ontvangen en geen recht hebben op een studietoelage omdat ze "bissen" of al een universitair diploma bezitten. Onder deze categorie dienen eveneens de afgestudeerden uit het hoger onderwijs van het lange type begrepen te worden. Het K.B. van 16 november 1972 tot vaststelling van de verschillende onderwijsniveaus, stelt immers dat opleidingen in het universitair onderwijs en in het hoger onderwijs van het lange type van hoger niveau zijn dan deze van het korte type.

De afdeling vestigt er de aandacht op dat Vlaamse houders van buitenlandse hoger onderwijsdiploma's uit deze categorie geweerd worden.

2.3. Art. 2, b) en art. 5.

De begrippen beurs- en bijna-beursstudent worden anders gedefinieerd dan tot nu toe het geval was. De studenten die geen studietoelage genieten omdat zij zich voor de tweede keer in hetzelfde studiejaar laten inschrijven, worden in het voorontwerp gelijkgesteld met de beursstudenten. In het lopende academiejaar werden ze evenwel gelijkgesteld met de bijna-beursstudenten. Aangezien de regeling, steunend op het nieuwe art. 43 ingaat vanaf 1 oktober 1991, rijst er een probleem.

Het komt de afdeling niet wenselijk voor dat de bestaande regeling voor het huidige academiejaar post factum en met terugwerkende kracht wordt gewijzigd. Dit gaat in tegen het principe van de rechtszekerheid.

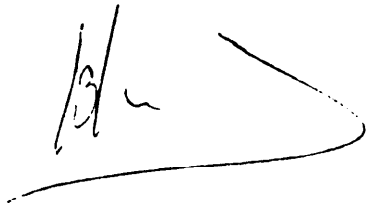
2.4. Art. 3, § 1

De afdeling dringt erop aan dat een datum wordt vastgelegd waarvoor de inschrijvingsgelden dienen bepaald. Wellicht kan hiervoor 1 juli voorafgaand aan het academiejaar waarin de bedragen van kracht worden, worden vooropgesteld, zoals dit het geval was in de wet van 27 juli 1971, art. 39. Dit waarborgt de rechtszekerheid van de studenten,

- 2.5. Art. 3, § 2.
De afdeling voor het universitair onderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad is van oordeel dat de bedragen van de globale inschrijvingsgelden aan alle instellingen vergelijkbaar moeten zijn. Grote verschillen tussen de inschrijvingsgelden van de universitaire instellingen zijn niet wenselijk.
- 2.6. Art. 3, § 2-3 en art. 5.
De afdeling dringt erop aan dat de indexering van de maximale inschrijvingsgelden consequent zou doorlopen. Een indexering van het basisbedrag van 14.500 dat vanaf 1 oktober 1992 kan gevraagd worden, moet derhalve mogelijk zijn.
- 2.7. Art. 3, § 2.
De afdeling voor het universitair onderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad stelt dat de inschrijvingsgelden voor alle categorieën van studenten (d.w.z. beursstudenten, bijna-beursstudenten en niet-beursstudenten) op een uniforme wijze moeten worden vastgelegd d.w.z. met minima en maxima voor elke categorie.
Geen overeenstemming werd bereikt over de vraag of zowel het **minimum**- als het maximumbedrag moet worden aangepast aan de index, dan wel of dit enkel het geval moet zijn voor het maximumbedrag. Bepaalde leden zijn van oordeel dat het inschrijvingsgeld van 1983, vermeerderd met de toenmalig geïnde examengelden en inschrijving op de rol, telkens als minimumbedrag geldt. Als maximumbedrag wordt, zoals in het ontwerpdecreet een stijging van 45%, redelijk geacht. Een indexering van beide bedragen moet mogelijk zijn.
Andere leden verzetten zich tegen de indexering van minima.
- 2.8. Art. 3.
De afdeling merkt op dat er geen specifieke inschrijvingsgelden zijn bepaald voor de leraren- en doctoraatsopleidingen. Worden deze studenten gelijkgesteld worden met deeltijdse studenten? Dient geen onderscheid gemaakt tussen hoofd- en bijkomende inschrijvingen?
- 2.9. Art. 4.
De afdeling stemt in met de bedoeling van de minister om de inschrijvingsgelden te bestemmen voor de studenten. De hier aangehouden formulering is echter te vaag en roept technische problemen op m.b.t. de controle op de besteding van de gelden. Het is de vraag of de aangehouden omschrijving beantwoordt aan de wens van het Arbitragehof dat de decreetgever de modaliteiten voor de besteding van de gelden zou vastleggen.
De afdeling stelt derhalve voor volgende zin uit de memorie op te nemen in het ontwerpdecreet: " Het universiteitsbestuur dient de inkomsten voortspruitend uit de inschrijvingsgelden aan te wenden voor de uitgaven van personeels- en werkingskosten van activiteiten die rechtstreeks of onrechtstreeks ten goede komen aan de studenten."

Tenslotte wenst de afdeling nog twee bedenkingen van meer algemene aard onder de aandacht van de heer Gemeenschapsminister te brengen :

- 2.10 De afdeling wijst er op dat advies verleend werd om een einde te stellen aan een juridisch vacuüm. De afdeling wenst deze problematiek in het volgende werkjaar in een grondiger discussie opnieuw te kunnen behandelen voor de academiejaren na 1992-1993. Derhalve dringt de afdeling er ten stelligste op aan dat de minister deze materie opnieuw voor advies voorlegt aan de afdeling.
- 2.11 Sommige leden betreuren dat het advies van de Vlaamse Interuniversitaire Raad dat inhoudelijk conform was met het arrest van het Arbitragehof, werd genegeerd. Zij herinneren aan de uitdrukkelijke vraag van de Vlaamse Interuniversitaire Raad om gelijkvormigheid in de inschrijvingsgelden na te streven.

B. van Dobben de Bruijn,
secretaris,

R. Dillemans,
wnd. voorzitter.

**ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE
RAADVANVLAANDEREN**

**STANDPUNT MET BETREKKING TOT HET VOORONTWERP VAN DECREET TOT
VASTSTELLING VAN DE INSCHRIJVINGSGELDEN IN DE UNIVERSITEITEN VAN
DE VLAAMSE GEMEENSCHAP**

INLEIDING

Bij brief van 9 juni jl. werd de Raad door de Gemeenschapsminister van Onderwijs en Ambtenarenzaken hoogdringend om advies gevraagd met betrekking tot een voorontwerp van decreet tot vaststelling van de inschrijvingsgelden in de universiteiten van de Vlaamse Gemeenschap.

Via voorliggend voorontwerp wordt, in aansluiting op het arrest van het Arbitragehof d.d. 7 mei 1992, de huidige reglementering inzake inschrijvingsgelden in overeenstemming gebracht met de stand-stilt-verplichting van artikel 13.2 van het Internationaal Verdrag inzake Economisch, Sociale en Culturele Rechten van 19 december 1969 en met de bevoegdheden van de decreetgever inzake onderwijs.

STANDPUNT

De Raad staat positief ten aanzien van de stand-still-verplichting, zoals omschreven in voornoemd arrest, en die een van de grondslagen vormt van voorliggend voorontwerp.

Wel wenst de Raad ten aanzien van de nieuwe reglementering inzake inschrijvingsgelden, zoals verder concreet uitgewerkt in het voorontwerp van decreet, een aantal opmerkingen te formuleren.

Het betreft achtereenvolgens : de definitie van de term inschrijvingsgeld ; de concrete modaliteiten volgens dewelke het bedrag van het inschrijvingsgeld moet worden bepaald ; de bestemming van de inschrijvingsgelden en de gelijkwaardige behandeling van HOBU- en universiteitsstudenten.

a) Ten aanzien van de ~~definitie~~ van de term inschrijvingsgeld

In artikel 2.a van het voorontwerp wordt de inhoud van de term inschrijvingsgeld beperkt tot de collegegelden.

De Raad is van oordeel dat deze beperking niet kan worden behouden. De term inschrijvingsgeld moet het geheel van alle verplichte bedragen - en met name onder meer de inschrijving op de rol, de inschrijving voor cursussen, praktica en oefeningen, de inschrijving voor de examens (inclusief tweede zitting), verzekeringsgelden - omvatten.

De stand-still-verplichting moet op dit globale bedrag van toepassing zijn.

b) De concrete modaliteiten die moeten aangehouden worden bij de bepaling van het bedrag van het inschrijvingsgeld

De Raad blijft voorstander, afgezien van de modulering naar beurs-, niet-beurs- en bijna-beurs-studenten, van een vast bedrag voor het inschrijvingsgeld. In aansluiting op de stand-still-verplichting dient dit bedrag evenwel zo laag mogelijk te worden gehouden.

Ten aanzien van de indexering lopen de opvattingen uiteen tussen de vertegenwoordigers van de werknemers, respectievelijk van de werkgevers.

De werkgevers zijn van oordeel dat indexering mogelijk moet zijn, ook voor beurs-studenten.

De werknemers daarentegen zijn van oordeel dat indexering uitgesloten moet zijn voor beursstudenten.

c) *De bestemming van de inschrijvingsgelden*

In artikel 4 wordt gesteld dat de inschrijvingsgelden de universiteiten voorbehouden zijn ten behoeve van de studenten.

In de artikelsgewijze commentaar wordt toegelicht op welke wijze de tekst van artikel 4 inhoudelijk dient te worden gelezen.

Bij de lezing van deze commentaar wil het de Raad voorkomen dat onvoldoende garanties zijn ingebouwd met betrekking tot een, ten behoeve van de studenten, daadwerkelijk beperkende aanwending van de inkomsten uit inschrijvingsgelden. De Raad stelt zich dan ook vragen naar de zin van artikel 4 zoals op huidig ogenblik geformuleerd.

d) *De gelijkwaardige behandeling van HOBU- en universiteitsstudenten*

Reeds vroeger heeft de Raad gesteld dat HOBU- en universiteitsstudenten gelijkwaardig moeten worden behandeld.

In deze optiek vraagt de Raad dat in artikel 2.b (definitie van de term beursstudent) onder het derde streepje, na de woorden “reeds een universitair diploma”, de woorden “of een diploma van het hoger onderwijs van het lange type” zouden worden ingelast.

Tevens is de Raad van oordeel dat ook voor het HOKT en het HOLT een reglementering inzake inschrijvingsgelden moet worden uitgewerkt waarbij rekening wordt gehouden met de principes van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten.

Brussel, 23 juni 1992.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE EXECUTIEVE,

Op voorstel van de Gemeenschapsminister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Gemeenschapsminister van Onderwijs en Ambtenarenzaken is ermee belast, in naam van de Vlaamse Executieve, bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 59 bis van de Grondwet.

Artikel 2

Artikel 43 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap wordt vervangen door de volgende bepalingen :

§ 1. In dit decreet wordt verstaan onder :

1° inschrijvingsgeld : collegegelden.

Het collegegeld omvat de inschrijving voor de opleidingsonderdelen van een voltijds studiejaar, met inbegrip van de lessen in de praktische werkzaamheden en bewerkingen, alsmede de inschrijving voor de toepassingsoefeningen welke deze opleidingsonderdelen vergen.

2° beursstudent :

— student die een studietoelage geniet van de Vlaamse Gemeenschap

— student, onderdaan van een EG-lidstaat, die in zijn land van herkomst een studietoelage vanwege de overheid geniet

— abos-bursaal

— student die wel de financiële voorwaarden vervult om een studietoelage te ontvangen, maar geen studietoelage geniet omdat de student zich voor de tweede maal voor hetzelfde studiejaar heeft laten inschrijven of reeds een universitair diploma of diploma van het hoger onderwijs van het lange type heeft.

3° bijna-beursstudent : de student die geen studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt, maar wiens referentie-inkomen maximum 50.000 f r. boven de financiële maximumgrens bepaald in het reglement op de studietoelagen ligt.

§ 2. Het universiteitsbestuur stelt jaarlijks voor 1 mei het bedrag van het inschrijvingsgeld vast.

§ 3. Voor de voltijdse academische opleidingen en de voltijdse voortgezette academische opleidingen bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld minimaal 10.000 fr. en maximaal 14.500 fr. Deze bedragen worden vanaf het academiejaar 1992-1993 jaarlijks aangepast aan de evolutie van de index van de consumptieprijzen.

Voor de deeltijdse academische opleidingen en de deeltijdse voortgezette academische opleidingen bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld minimaal 5 .000 fr. en maximaal 7.250 fr. Deze bedragen worden vanaf het academiejaar 1992-1993 jaarlijks aangepast aan de evolutie van de index van de consumptieprijzen.

De referentiedatum voor deze jaarlijkse aanpassing aan de evolutie van de index van de consumptieprijzen is 1 september 1990.

§ 4. Voor de beursstudenten bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld maximaal 2.200 fr.

§ 5. Voor de bijna-beursstudenten bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld maximaal twee derden van het bedrag bedoeld in paragraaf 2.

§6. Het in de paragrafen 3 tot 5 bepaalde maximumbedrag geldt niet voor de inschrijving van niet-financierbare studenten in financierbare opleidingen.

§ 7. Onverminderd het bepaalde in artikel 133, 3° kan het universiteitsbestuur voor de aanvullende opleidingen of specialisatieopleidingen die het aanduidt een hoger inschrijvingsgeld vaststellen dan deze bepaald in paragrafen 3 tot 5. Het deelt de beslissingen daaromtrent mee aan de Vlaamse Executieve via de Commissaris van de Vlaamse Executieve.

§ 8. De inschrijvingsgelden zoals bedoeld in dit decreet zijn de universiteiten voorbehouden. Het universiteitsbestuur dient de inkomsten voortspruitend uit de inschrijvingsgelden aan te wenden voor de uitgaven van personeels- of werkingskosten van activiteiten die rechtstreeks of onrechtstreeks ten goede komen aan de studenten.

Artikel 3

In art. 133, 3° van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap wordt „in artikel 43, 3° lid” vervangen door „in artikel 43 par. 7”.

Artikel 4

Artikel 208, 1° van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, wordt vervangen door :

„1. hoofdstuk III, afdelingen 1 tot 5, de artikelen 35 tot en met 42, van afdeling 8, de afdelingen 9 tot 15, die in werking treden op 1 oktober 1992.”

Artikel 5

§ 1. De inschrijvingsgelden bepaald en geïnd door de universiteiten m.b.t. het academiejaar 1991-1992 in toepassing van de op dat ogenblik geldende definitie van beursstudenten en bijna-beursstudenten worden geacht rechtsgeldig te zijn bepaald en geïnd.

§ 2. In afwijking van het bepaalde in art. 2 § 2 kunnen de universiteiten de inschrijvingsgelden voor het academiejaar 1992-1993 vaststellen tot 31 juli 1992.

Brussel, 24 juni 1992.

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,

L. VAN DEN BRANDE

***De Gemeenschapsminister van Onderwijs
en Ambtenarenzakeri,***

L. VAN DEN BOSSCHE
